

MAHANARAYANOPANISHAD

[[10-0-0]]

सह नाववतु।

सह नौ भुनक्तु।

सह वीर्यं करवावहै।

तेजस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहै।

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

[[10-1-1]]

अम्भस्य पारे भुवनस्य मध्ये नाकस्य पृष्ठे महतो महीयान्।

शुक्रेण ज्योतींषि समनुप्रविष्टः प्रजापतिश्चरति गर्भे अन्तः।

यस्मिन्निदं सं च वि चैति सर्वं यस्मिन्देवा अधि विश्वे निषेदुः।

तदेव भूतं तदु भव्यमा इदं तदक्षरं परमे व्योमन्।

येनावृतं खं च दिवं महीं च येनादित्यस्तपति तेजसा भ्राजसा च।

यमन्तस्समुद्रे कवयो वयन्ति यदक्षरं परमे प्रजाः।

यतः प्रसूता जगतः प्रसूती तोयैर्न जीवान्व्यचसर्ज भूम्याम्।

यदोषधीभिः पुरुषान्पशूँश्च विवेश भूतानि चराचराणि।

अतः परं नान्यदणीयसं हि परात्परं यन्महतो महान्तम्।

यदेकमव्यक्तमनन्तरूपं विश्वं पुराणं तमसः परस्तात् ॥ १ ॥

[[10-1-2]]

तदेवर्तं तदु सत्यमाहुस्तदेव ब्रह्म परमं कवीनाम्।

इष्टापूर्तं बहुधा जातं जायमानं विश्वं बिभर्ति भुवनस्य नाभिः।

तदेवाग्निस्तद्वायुस्तत्सूर्यस्तदु चन्द्रमाः।

तदेव शुक्रममृतं तद्वह्म तदापस्स प्रजापतिः।
सर्वे निमेषा जज्ञिरे विद्युतः पुरुषादधि।
कला मुहूर्ताः काष्ठाश्चाहोरात्राश्च सर्वशः।
अर्धमासा मासा ऋतवस्संवत्सरश्च कल्पन्ताम्।
स आपः प्रदुघे उभे इमे अन्तरिक्षमथो सुवः।
नैनमूर्ध्वं न तिर्यञ्चं न मध्ये परिजग्रभत्।
न तस्येशो कश्चन तस्य नाम महद्यशः ॥ २ ॥

[[10-1-3]]

न संदृशे तिष्ठति रूपमस्य न चक्षुषा पश्यति कश्चनैनम्।
हृदा मनीषा मनसाऽभिकृप्तो य एनं विदुरमृतास्ते भवन्ति।
अद्भ्यस्संभूतो हिरण्यगर्भ इत्यष्टौ।
एष हि देवः प्रदिशोऽनु सर्वाः पूर्वो हि जातस्स उ गर्भे अन्तः।
स विजायमानस्स जनिष्यमाणः प्रत्यङ्मुखोऽस्तिष्ठति विश्वतोमुखः।
विश्वतश्चक्षुरुत विश्वतोमुखो विश्वतोहस्त उत विश्वतस्पात्।
सं बाहुभ्यां नमति सं पतत्रैर्द्यावापृथिवी जनयन्देव एकः।
वेनस्तत्पश्यन्विश्वा भुवनानि विद्वान्यत्र विश्वं भवत्येकनीलम्।
यस्मिन्निदं सं च वि चैकं स ओतः प्रोतश्च विभुः प्रजासु।
प्र तद्वोचे अमृतं नु विद्वान्गन्धर्वो नाम निहितं गुहासु ॥ ३ ॥

[[10-1-4]]

त्रीणि पदा निहिता गुहासु यस्तद्वेदं सवितुः पिता सत्।
स नो बन्धुर्जनिता स विधाता धामानि वेद भुवनानि विश्वा।
यत्र देवा अमृतमानशानास्तृतीये धामान्यभ्यैरयन्त।
परि द्यावापृथिवी यन्ति सद्यः परि लोकान्परि दिशः परि सुवः।
ऋतस्य तन्तुं विततं विचृत्य तदपश्यत्तदभवत्प्रजासु।
परीत्य लोकान्परीत्य भूतानि परीत्य सर्वाः प्रदिशो दिशश्च।
प्रजापतिः प्रथमजा ऋतस्यात्मनाऽऽत्मानमभिसंबभूव।
सदसस्पतिमद्भुतं प्रियमिन्द्रस्य काम्यम्।
सनिं मेधामयासिषम्।

उद्दीप्यस्व जातवेदोऽपघ्नन्निर्ऋतिं मम ॥ ४ ॥

[[10-1-5]]

प॒शूँश्च॒ म॒ह्य॒माव॑ह॒ जी॒व॒नं च॒ दि॒शो दि॒श।
मा नो॑ हि॒ःसी॒ज्जा॒तवे॒दो गा॒मश्च॑ पु॒रुषं॑ ज॒गत्।
अ॒वि॒भ्र॒द॒ग्न आ॒ग॒हि श्रि॒या मा॒ परि॑पा॒तय।
पु॒रुष॑स्य वि॒द्म स॒ह॒स्रा॒क्षस्य॑ म॒हादे॒वस्य॑ धी॒महि॑।
तन्नो॑ रु॒द्रः प्र॒चो॒दया॑त्।
तत्पु॒रुषाय॑ वि॒द्महे॑ म॒हादे॒वाय॑ धी॒महि॑।
तन्नो॑ रु॒द्रः प्र॒चो॒दया॑त्।
तत्पु॒रुषाय॑ वि॒द्महे॑ व॒क्र॒तु॒ण्डाय॑ धी॒महि॑।
तन्नो॑ द॒न्तिः प्र॒चो॒दया॑त्।
तत्पु॒रुषाय॑ वि॒द्महे॑ च॒क्र॒तु॒ण्डाय॑ धी॒महि॑ ॥ ५ ॥

[[10-1-6]]

तन्नो॑ न॒न्दिः प्र॒चो॒दया॑त्।
तत्पु॒रुषाय॑ वि॒द्महे॑ म॒हासे॒नाय॑ धी॒महि॑।
तन्न॑ष्प॒ण्मु॒खः प्र॒चो॒दया॑त्।
तत्पु॒रुषाय॑ वि॒द्महे॑ सु॒व॒र्ण॒प॒क्षाय॑ धी॒महि॑।
तन्नो॑ ग॒रुडः॑ प्र॒चो॒दया॑त्।
वे॒दा॒त्म॒नाय॑ वि॒द्महे॑ हि॒र॒ण्य॒ग॒र्भाय॑ धी॒महि॑।
तन्नो॑ ब्र॒ह्म प्र॒चो॒दया॑त्।
ना॒रा॒य॒णाय॑ वि॒द्महे॑ वा॒सुदे॒वाय॑ धी॒महि॑।
तन्नो॑ वि॒ष्णुः प्र॒चो॒दया॑त्।
व॒ज्र॒न॒खाय॑ वि॒द्महे॑ ती॒क्ष्ण॒द॒ष्ट्राय॑ धी॒महि॑ ॥ ६ ॥

[[10-1-7]]

तन्नो॑ ना॒र॒सि॒ंहः प्र॒चो॒दया॑त्।
भा॒स्क॒राय॑ वि॒द्महे॑ म॒हद्यु॒ति॒क॒राय॑ धी॒महि॑।
तन्नो॑ आ॒दि॒त्यः प्र॒चो॒दया॑त्।
व॒श्व॒ना॒राय॑ वि॒द्महे॑ ला॒ली॒लाय॑ धी॒महि॑।

तन्नो॑ अग्निः प्रचो॒दया॑त्।
का॒त्या॒यना॑य वि॒द्महे॑ कन्यकु॒मारि॑ धीमहि।
तन्नो॑ दुर्गिः प्रचो॒दया॑त्।
स॒हस्र॑पर॒मा दे॒वी श॑तमू॒ला श॑ताङ्कुरा।
सर्व॑ ह॒रतु॑ मे पा॒पं दूर्वा॑ दु॒स्स्वप्न॑नाशनी।
काण्डा॑त्काण्डात्प्रोह॑न्ती परुषः॒ परुषः॒ परि॑ ॥ ७ ॥

[[10-1-8]]

ए॒वा नो॑ दूर्वे॒ प्रत॑नु स॒हस्रे॑ण श॒तेन॑ च।
या श॒तेन॑ प्रत॒नोषि॑ स॒हस्रे॑ण वि॒रोह॑सि।
तस्या॑स्ते दे॒वीष्टके॑ वि॒धेम॑ ह॒विषा॑ व॒यम्।
अश्व॑क्रान्ते रथक्रान्ते वि॒ष्णुक्रान्ते॑ व॒सुन्ध॑रा।
शि॒रसा॑ धारयिष्यामि र॒क्षस्व॑ मा॑ पदे॒पदे॑।
भूमि॑र्धेनु॒र्धरणी॑ लौकधा॒रिणी॑।
उद्धृ॑ताऽसि व॒राहे॑ण कृ॒ष्णेन॑ श॒तबा॑हुना।
मृत्तिके॑ ह॒न मे॑ पा॒पं य॒न्मया॑ दुष्कृतं कृतम्।
मृत्तिके॑ ब्रह्म॑दत्ताऽऽसि का॒श्यपे॑नाभि॒मन्त्रि॑ता।
मृत्तिके॑ देहि॑ मे पु॒ष्टिं त्वयि॑ सर्वं प्र॒तिष्ठि॑तम् ॥ ८ ॥

[[10-1-9]]

मृत्तिके॑ प्र॒तिष्ठि॑ते सर्वं त॒न्मे निर्णु॑द् मृत्तिके।
तया॑ ह॒तेन॑ पा॒पेन॑ ग॒च्छामि॑ प॒रमा॑ ग॒तिम्।
यत॑ इन्द्र॒ भया॑महे॒ ततो॑ नो॒ अभयं॑ कृधि।
मघ॑वज्छग्धि तव॒ तन्न॑ ऊ॒तये॑ वि॒द्विषो॑ वि॒मृधो॑ जहि।
स्व॒स्तिदा॑ वि॒शस्पति॑र्वृ॒त्रहा॑ वि॒मृधो॑ व॒शी।
वृषे॑न्द्रः पु॒र ए॒तु न॑स्स्व॒स्तिदा॑ अभयं॒करः॑।
स्व॒स्ति न॒ इन्द्रो॑ वृ॒द्धश्र॑वास्स्व॒स्ति नः॑ पू॒षा वि॒श्ववे॑दाः।
स्व॒स्ति न॒स्ताक्ष्यो॑ अरि॒ष्टने॑मिस्स्व॒स्ति नो॑ बृह॒स्पति॑र्दधातु।
आपा॑न्तमन्युस्तृ॒पल॑प्रभर्मा॒ धुनि॑शि॒शमी॑वा॒ज्छरु॑मा ऋ॒जीषी॑।
सोमो॑ वि॒श्वान्य॑त॒सा वना॑नि॒ नार्वा॑गिन्द्रं प्र॒तिमा॑नानि दे॒भुः ॥ ९ ॥

[[10-1-10]]

ब्रह्म जज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्वि सीमतस्सुरुचौ वेन आवः।
स बुध्निया उपमा अस्य विष्ठास्सतश्च योनिमसतश्च विवः।
स्योना पृथिवि भवा नृक्षरा निवेशनी।
यच्छा नशर्म सप्रथाः।
गन्धद्वारां दुराधर्षा नित्यपुष्टां करीषिणीम्।
ईश्वरिः सर्वभूतानां तामिहोपह्वये श्रियम्।
श्रीर्मे भजतु।
अलक्ष्मीर्मे नश्यतु।
विष्णुमुखा वै देवाश्छन्दोभिरिमाँल्लोकाननपज्यमभ्यजयन्।
महाः इन्द्रो वज्रबाहुः षोडशी शर्म यच्छतु ॥ १० ॥

[[10-1-11]]

स्वस्ति नो मघवा करोतु हन्तु पाप्मानं योऽस्मान्द्वेष्टि।
सोमानः स्वरणं कृणुहि ब्रह्मणस्पते।
कक्षीवन्तं य औशिजम्।
शरीरं यज्ञशमलं कुसीदं तस्मिन्थसीदतु योऽस्मान्द्वेष्टि।
चरणं पवित्रं विततं पुराणं येन पूतस्तरति दुष्कृतानि।
तेन पवित्रेण शुद्धेन पूता अति पाप्मानमरातिं तरेम।
सजोषा इन्द्र सगणो मरुद्भिः सोमं पिब वृत्रहञ्छूर विद्वान्।
जहि शत्रूँरप मृधौ नुदस्वाथाभयं कृणुहि विश्वतो नः।
सुमित्रा न आप ओषधयस्सन्तु दुर्मित्रास्तस्मै भूयासुयोऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः।
आपो हि ष्ठा मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन ॥ ११ ॥

[[10-1-12]]

महे रणाय चक्षसे।
यो वंशिशवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः।
उशतीरिव मातरः।
तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ।
आपो जनयथा च नः।

हिरण्यश्चङ्गं वरुणं प्रपद्ये तीर्थं मे देहि याचितः।
यन्मया भुक्तमसाधूनां पापेभ्यश्च प्रतिग्रहः।
यन्मे मनसा वाचा कर्मणा वा दुष्कृतं कृतम्।
तन्न इन्द्रो वरुणो बृहस्पतिस्सविता च पुनन्तु पुनःपुनः।
नमोऽग्नयेऽपसुमते नम इन्द्राय नमो वरुणाय नमो वारुण्यै नमोऽद्ध्यः ॥ १२ ॥

[[10-1-13]]

यदपां क्रूरं यदमेध्यं यदशान्तं तदपगच्छतात्।
अत्याशनादतीपानाद्यच्च उग्रात्प्रतिग्रहात्।
तन्नो वरुणो राजा पाणिना ह्यवमर्शतु।
सोऽहमपापो विरजो निर्मुक्तो मुक्तकिल्बिषः।
नाकस्य पृष्ठमारुह्य गच्छेद्ब्रह्म सलोकताम्।
यश्चापसु वरुणस्स पुनात्वघमर्षणः।
इमं मे गङ्गे यमुने सरस्वति शुतुद्रि स्तोमं सचता परुष्ण्या।
असिक्त्रिया मरुद्वृधे वितस्तयाऽऽर्जीकीये शृणुह्या सुषोमया।
ऋतं च सत्यं चाभीक्षात्तपसोऽध्यजायत।
ततो रात्रिरजायत ततः समुद्रो अर्णवः ॥ १३ ॥

[[10-1-14]]

समुद्रादर्णवादधि संवत्सरो अजायत।
अहोरात्राणि विदधद्विधस्य मिषतो वशी।
सूर्याचन्द्रमसौ धाता यथापूर्वमकल्पयत्।
दिवं च पृथिवीं चान्तरिक्षमथो सुवः।
यत्पृथिव्या रजस्स्वमान्तरिक्षे विरोदसी।
इमांस्तदापो वरुणः पुनात्वघमर्षणः।
पुनन्तु वसवः पुनातु वरुणः पुनात्वघमर्षणः।
एष भूतस्य मध्ये भुवनस्य गोप्ता।
एष पुण्यकृतां लोकानेष मृत्योर्हिरण्मयम्।
द्यावापृथिव्योर्हिरण्मयं सञ्श्रितं सुवः ॥ १४ ॥

[[10-1-15]]

स नस्सुवस्संशिशधि।
आर्द्रं ज्वलति ज्योतिरहमस्मि।
ज्योतिर्ज्वलति ब्रह्माहमस्मि।
यौऽहमस्मि ब्रह्माहमस्मि।
अहमस्मि ब्रह्माहमस्मि।
अहमेवाहं मां जुहोमि स्वाहा।
अकार्यकार्यवकीर्णीं स्तेनो भ्रूणहा गुरुतल्पगः।
वरुणोऽपामघमर्षणस्तस्मात्पापात्प्रमुच्यते।
रजोभूमिस्त्व मां रोदयस्व प्रवदन्ति धीराः।
आक्रान्थसमुद्रः प्रथमे विधर्मञ्जनयन्त्रजा भुवनस्य राजा।
वृषा पवित्रे अधि सानो अव्यै बृहत्सोमो वावृधे सुवान इन्दुः ॥ १५ ॥
पुरस्ताद्यशो निहितं गुहासु मम चक्रतुण्डाय धीमहि तीक्ष्णदृष्ट्याय धीमहि परि प्रतिष्ठितं
देभ्यर्च्छतु दधातनाद्ध्योऽर्णवस्सुवो राजैकं च ॥ १ ॥

रुद्रो रुद्रश्च दन्तिश्च नन्दिः षण्मुख एव च।
गरुडो ब्रह्म विष्णुश्च नारसिंहस्तथैव च।
आदित्योऽग्निश्च दुर्गिश्च क्रमेण द्वादशाम्भसि ॥
म म व च म सु वे ना व भा वै कात्यायनाय ॥

[[10-2-1]]

जातवेदसे सुनवाम सोममरातीयतो निदहाति वेदः।
स नः पर्षदति दुर्गाणि विश्वा नावेव सिन्धुं दुरिताऽत्यग्निः।
तामग्निवर्णां तर्पसा ज्वलन्तीं वैरोचनीं कर्मफलेषु जुष्टाम्।
दुर्गा देवीं शरणमहं प्रपद्ये सुतरसि तरसे नमः।
अग्ने त्वं पारया नव्यो अस्मान्थस्वस्तिभिरति दुर्गाणि विश्वा।
पृथ्वी बहुला न उर्वी भवा तोकाय तनयाय शंयोः।
विश्वानि नो दुर्गहा जातवेदस्सिन्धुं न नावा दुरिताऽतिपर्षि।
अग्ने अत्रिवन्मनसा गृणानोऽस्माकं बोध्यविता तनूनाम्।
पृतनाजितं सहमानमुग्रमग्निं हुवेम परमाथ्सधस्थात्।
स नः पर्षदति दुर्गाणि विश्वा क्षामदेवो अतिदुरिताऽत्यग्निः।

प्र॒त्नोषि॑ क॒मीड्यो॑ अध्व॒रेषु॑ स॒नाच्च॑ होता॒ नव्य॑श्च स॒थिसि॑ ।
स्वां चा॑ग्ने त॒नुवं॑ पि॒प्रय॑स्वा॒स्मभ्यं॑ च सौ॒भग॑माय॒जस्व॑ ।
गोभि॑र्जुष्ट॒मयु॑जो निषि॑क्तं तवै॑न्द्र वि॒ष्णो॒रनु॑संचरेम ।
नाक॑स्य पृ॒ष्ठम॑भि स॒ंवसानो॑ वैष्ण॒वीं लो॒क इ॒ह मा॑दयन्ताम् ॥ १६ ॥
दु॒रि॒ताऽत्य॑ग्निश्च॒त्वारि॑ च ॥ २ ॥

[[10-3-1]]

भूर॑न्न॒मग्न॑ये पृथि॒व्यै स्वा॒हा भुवो॑ऽन्नं वा॒यवे॑ऽन्तरि॑क्षाय॒ स्वाहा॑ सु॒वर॑न्न॒मादि॑त्याय॒ दिवे॑ स्वा॒हा
भूर्भुव॑स्सु॒वर॑न्नं च॒न्द्रम॑से दि॒ग्भ्यस्स्वा॒हा नमो॑ दे॒वेभ्य॑स्स्व॒धा पि॒तृभ्यो॑ भूर्भुव॑स्सु॒वर॑न्न॒मोम् ॥ १७ ॥ ॥
३ ॥

[[10-4-1]]

भूर॑ग्नये पृथि॒व्यै स्वा॒हा भुवो॑ वा॒यवे॑ऽन्तरि॑क्षाय॒ स्वाहा॑ सु॒वरा॑दि॒त्याय॒ दिवे॑ स्वा॒हा
भूर्भुव॑स्सु॒वश्च॒न्द्रम॑से दि॒ग्भ्यस्स्वा॒हा नमो॑ दे॒वेभ्य॑स्स्व॒धा पि॒तृभ्यो॑ भूर्भुव॑स्सु॒वर॑ग्न॒ ओम् ॥ १८ ॥ ॥
४ ॥

[[10-5-1]]

भूर॑ग्नये च पृथि॒व्यै च॑ म॒हते॑ च स्वा॒हा भुवो॑ वा॒यवे॑ चान्तरि॑क्षाय च म॒हते॑ च स्वा॒हा सु॒वरा॑दि॒त्याय॒ च
दि॒वे च॑ म॒हते॑ च स्वा॒हा भूर्भुव॑स्सु॒वश्च॒न्द्रम॑से च नक्ष॑त्रेभ्यश्च दि॒ग्भ्यश्च॑ म॒हते॑ च स्वा॒हा नमो॑
दे॒वेभ्य॑स्स्व॒धा पि॒तृभ्यो॑ भूर्भुव॑स्सु॒वर्म॑ह॒रोम् ॥ १९ ॥ ॥ ५ ॥

[[10-6-1]]

पा॒हि नो॑ अ॒ग्न ए॒नसे॑ स्वा॒हा ।
पा॒हि नो॑ वि॒श्ववे॑द॒से स्वा॒हा ।
यज्ञं॑ पा॒हि वि॒भाव॑सो स्वा॒हा ।
सर्वं॑ पा॒हि श॑तक्र॒तो स्वा॒हा ॥ २० ॥ ॥ ६ ॥

[[10-7-1]]

पा॒हि नो॑ अ॒ग्न ए॒कया॑ ।
पा॒ह्युत॑ द्विती॒यया॑ ।
पा॒ह्यूर्जं॑ तृती॒यया॑ ।

पाहि गीर्भिश्चतसृभिर्वसो स्वाहा ॥ २१ ॥ ॥ ७ ॥

[[10-8-1]]

यश्छन्दसामृषभो विश्वरूपश्छन्दोभ्यश्चन्दास्याविवेश।
सताशिक्ष्यः पुरोवाचोपनिषदिन्द्रो ज्येष्ठ इन्द्रियाय ऋषिभ्यो नमो देवेभ्यस्स्वधा पितृभ्यो
भूर्भुवस्सुवश्छन्द ओम् ॥ २२ ॥ ॥ ८ ॥

[[10-9-1]]

नमो ब्रह्मणे धारणं मे अस्त्वनिराकरणं धारयिता भूयासं कर्णयोश्श्रुतं मा च्यौद्वं ममामुष्य ओम् ॥
२३ ॥ ॥ ९ ॥

[[10-10-1]]

ऋतं तपस्सत्त्यं तपश्श्रुतं तपश्शान्तं तपो दमस्तपश्शमस्तपो दानं तपो यज्ञं तपो
भूर्भुवस्सुवर्ब्रह्मतदुपास्यैतत्तपः ॥ २४ ॥ ॥ १० ॥

[[10-11-1]]

यथा वृक्षस्य संपुष्पितस्य दूराद्गन्धो वात्येवं पुण्यस्य
कर्मणो दूराद्गन्धो वाति यथाऽसिधारां कर्तेऽवहितामवक्रमे यद्युवे युवे हवा विहयिष्यामि कर्त
पतिष्यामीत्येवममृतादात्मानं जुगुप्सैत् ॥ २५ ॥ ॥ ११ ॥

[[10-12-1]]

अणोरणीयान्महतो महीयानात्मा गुहायां निहितोऽस्य जन्तोः।
तमक्रतुं पश्यति वीतशोको धातुः प्रसादान्महिमानमीशम्।
सप्त प्राणाः प्रभवन्ति तस्मात्सप्तार्चिषस्समिधस्सप्त जिह्वाः।
सप्त इमे लोका येषु चरन्ति प्राणा गुहाशयां निहितास्सप्तसप्त।
अतस्समुद्रा गिरयश्च सर्वेऽस्मात्स्यन्दन्ते सिन्धवस्सर्वरूपाः।
अतश्च विश्वा ओषधयो रसाच्च येनैष भूतस्तिष्ठत्यन्तरात्मा।
ब्रह्मा देवानां पदवीः कवीनामृषिर्विप्राणां महिषो मृगाणाम्।
श्येनो गृद्धाणां स्वधितिर्वनानां सोमः पवित्रमत्यैति रेभन्न।
अजामेकां लोहितशुक्लकृष्णां बह्वीं प्रजां जनयन्तीं सरूपाम्।
अजो ह्येको जुषमाणोऽनुशेते जहात्येनां भुक्तभोगामजोऽन्यः ॥ २६ ॥

[[10-12-2]]

ह॒ःस॒शुचि॒षद्व॒सुरन्तरि॒क्षस॒द्धोता॑ वेदि॒षदति॑थिर्दुरो॒णस॒त् ।
नृ॒षद्व॒रस॒दृत्स॒द्यौम॒सद॒ब्जा गो॒जा ऋ॒तजा॑ अ॒द्रिजा॑ ऋ॒तं बृ॒हत् ।
घृ॒तं मि॒मिक्षि॑रे घृ॒तम॒स्य योनि॑र्घृ॒ते श्रि॒तो घृ॒तमु॒वस्य॑ धा॒र्म ।
अ॒नुष्व॒धमा॒वह॑ मा॒दय॑स्व॒ स्वाहा॑कृतं वृष॒भ वक्षि॑ ह॒व्यम् ।
स॒मुद्रा॒दूर्मि॑र्मधु॒माः उ॒दार॒दुपा॑ः शु॒ना स॒ममृ॑त॒त्वमा॒नट् ।
घृ॒तस्य॑ ना॒म गु॒ह्यं यद॑स्ति जि॒ह्वा दे॒वाना॑म॒मृत॑स्य॒ नाभिः॑ ।
व॒यं ना॒म प्र॒ब्रवामा॑ घृ॒तेना॑स्मि॒न्यज्ञे॑ धा॒रयामा॑ नमो॒भिः ।
उप॑ ब्र॒ह्मा शृ॒णव॑च्छ॒स्यमा॑नं चतु॒श्शृ॒ङ्गोऽव॑मी॒द्वोर॑ ए॒तत् ।
च॒त्वारि॑ शृ॒ङ्गा त्रयो॑ अस्य॒ पादा॑ द्वे शी॒र्षे स॒प्त ह॒स्तासो॑ अ॒स्य ।
त्रिधा॑ ब॒द्धो वृष॒भो रौर॑वीति म॒हो दे॒वो म॒र्त्याः आवि॑वेश ॥ २७ ॥

[[10-12-3]]

त्रिधा॑ हि॒तं प॒णिभिर्गु॑ह्यमा॒नं ग॒वि दे॒वासौ घृ॒तम॒न्ववि॑न्दन् ।
इन्द्र॒ एक॑ः सूर्य॒ एकं॑ ज॒जान॑ वे॒नादे॑कं स्व॒धया॑ नि॒ष्टत॑क्षुः ।
यो दे॒वानां॑ प्रथ॒मं पु॒रस्ता॑द्वि॒श्वाधि॑यौ रु॒द्रो म॒हर्षिः॑ ।
हि॒रण्य॑ग॒र्भं पश्य॑त जा॒यमा॑नः स नो॑ दे॒वश्शु॑भ॒या स्मृ॑त्या॒स्संयु॑नक्तु ।
यस्मा॑त्प॒रं ना॒प॒रम॑स्ति किञ्चि॒द्यस्मान्ना॑णी॒यो न ज्या॑यौऽस्ति कश्चित् ।
वृ॒क्ष इ॒व स्तब्धो॑ दि॒वि ति॑ष्ठत्ये॒कस्तेने॑दं पू॒र्णं पु॒रुषे॑ण स॒र्वम् ।
न क॑र्म॒णा न प्र॒जया॑ धने॒न त्यागे॑नै॒के अ॒मृत॑त्वमा॒नशुः॑ ।
प॒रेण॑ नाकं नि॒हितं॑ गु॒हायां॑ वि॒भ्राज॑दे॒तद्य॑तयो वि॒शन्ति॑ ।
वे॒दान्त॑वि॒ज्ञान॑सुनि॒श्चिता॑र्था॒स्संन्या॑सयो॒गाद्य॑तयश्शु॒द्धस॑त्त्वाः ।
ते ब्र॒ह्मलो॑के तु प॒रान्त॑काले प॒रामृ॑ता॒त्परि॑मुच्यन्ति स॒र्वे ।
द॒हं वि॒पापं॑ प॒रमे॑श्मभू॒तं यत्पु॑ण्डरी॒कं पु॒रम॑ध्य॒सः स्थ॑म् ।
तत्रा॒पि द॒हं ग॒गनं॑ वि॒शोक॑स्तस्मि॒न्यद॑न्तस्तदु॒पासि॑त॒व्यम् ।
यो वे॒दादौ॑ स्वरः प्रो॒क्तो वे॒दान्ते॑ च प्र॒तिष्ठि॑तः ।
तस्य॑ प्र॒कृति॑ली॒नस्य॑ यः प॒रस्स॑ म॒हेश्वरः॑ ॥ २८ ॥
अजो॑ऽन्य॒ आवि॑वेश स॒र्वे च॒त्वारि॑ च ॥ २९ ॥

[[10-13-1]]

सहस्रशीर्षं देवं विश्वाक्षं विश्वशम्भुवम्।
विश्वं नारायणं देवमक्षरं परमं पदम्।
विश्वतः परमन्नित्यं विश्वं नारायणं हरिम्।
विश्वमेवेदं पुरुषस्तद्विश्वमुपजीवति।
पतिं विश्वस्यात्मेश्वरं शाश्वतं शिवमच्युतम्।
नारायणं महाज्ञेयं विश्वात्मानं परायणम्।
नारायणः परो ज्योतिरात्मा नारायणः परः।
नारायणः परं ब्रह्मतत्त्वं नारायणः परः।
नारायणः परो ध्याता ध्यानं नारायणः परः।
यच्च किञ्चिज्जगत्सर्वं दृश्यते श्रूयतेऽपि वा ॥ २९ ॥

[[10-13-2]]

अन्तर्बहिश्च तत्सर्वं व्याप्य नारायणस्स्थितः।
अनन्तमव्ययं कविं समुद्रेऽन्तं विश्वशम्भुवम्।
पद्मकोशप्रतीकाशं हृदयं चाप्यधोमुखम्।
अधो निष्ठा वितस्त्यान्ते नाभ्यामुपरि तिष्ठति।
ज्वालमालाकुलं भाती विश्वस्यायतनं महत्।
सन्ततं सिलाभिस्तु लम्बत्याकोशसन्निभम्।
तस्यान्ते सुषिरं सूक्ष्मं तस्मिन्सर्वं प्रतिष्ठितम्।
तस्य मध्ये महानग्निर्विश्वार्चिर्विश्वतोमुखः।
सोऽग्रभुग्विभजन्तिष्ठन्नाहारमजरः कविः।
तिर्यगूर्ध्वमधश्शायी रश्मयस्तस्य सन्तता।
सन्तापयति स्वं देहमापादतलमस्तगः।
तस्य मध्ये वह्निशिखा अणीयोर्ध्वा व्यवस्थितः।
नीलतोयदमध्यस्थाद्विद्युल्लेखेव भास्वरा।
नीवारशूकवत्तन्वी पीता भास्वत्यणूपमा।
तस्यां शिखाया मध्ये परमात्मा व्यवस्थितः।
स ब्रह्म स शिवस्स हरिस्सेन्द्रस्सोऽक्षरः परमस्स्वराट् ॥ ३० ॥
अपि वा सन्तता षड् ॥ १३ ॥

[[10-14-1]]

आ॒दि॒त्यो वा ए॒ष ए॒तन्मण्ड॑लं त॒पति॑ तत्र॒ ता ऋ॒चस्त॑दृ॒चा मण्ड॑लं॒ स ऋ॒चां लो॒कोऽथ॒ य ए॒ष
ए॒तस्मिन्मण्ड॑लेऽर्चि॒र्दीप्य॑ते तानि॒ सामा॑नि॒ स सा॒म्नां लो॒कोऽथ॒ य ए॒ष ए॒तस्मिन्मण्ड॑लेऽर्चि॒षि
पु॒रुष॑स्तानि॒ यजू॑षि॒ स यजु॑षा मण्ड॑लं॒ स यजु॑षां लो॒कस्सै॑षा त्र॒य्येव॑ वि॒द्या त॑पति॒ य
ए॒षोऽन्तरा॑दि॒त्ये हि॒रण्म॑यः पु॒रुषः॑ ॥ ३१ ॥ ॥ १४ ॥

[[10-15-1]]

आ॒दि॒त्यो वै तेज॒ ओजो॒ बलं॒ यश॑श्चक्षु॒श्श्रोत्र॑मा॒त्मा मनो॑ म॒न्युर्मनु॑र्मृ॒त्युस्स॒त्यो मि॒त्रो वा॒युरा॑का॒शः
प्रा॒णो लो॒कपालः॑ कः किं कं तथ॑स॒त्यम॑न्नमृ॒तौ जी॒वो वि॒श्वः क॒तम॑स्स्वयं॒भु ब्र॒ह्मैत॑दमृ॒त ए॒ष पु॒रुष
ए॒ष भू॒ताना॑मधि॒पति॑र्ब्रह्म॒णस्सायु॑ज्यं॒ सलो॑कता॒माप्नो॑त्येता॒सामे॒व दे॒वता॑नां॒ सायु॑ज्यं॒ सा॒र्ष्टितां॑
स॒मानलो॑कता॒माप्नो॑ति॒ य ए॒वं वेदे॑त्यु॒पनि॑षत् ॥ ३२ ॥ ॥ १५ ॥

[[10-16-1]]

नि॒ध॒नप॑तये॒ नमः॑ ।
नि॒ध॒नप॑तान्तिकाय॒ नमः॑ ।
ऊ॒र्ध्वाय॑ नमः ।
ऊ॒र्ध्वलि॑ङ्गाय॒ नमः॑ ।
हि॒र॒ण॒याय॑ नमः ।
हि॒र॒ण॒यलि॑ङ्गाय॒ नमः॑ ।
सुव॑र्णाय॒ नमः॑ ।
सुव॑र्णलिङ्गाय॒ नमः॑ ।
दि॒व्याय॑ नमः ।
दि॒व्यलि॑ङ्गाय॒ नमः॑ ॥ ३३ ॥

[[10-16-2]]

भवा॒य नमः॑ ।
भव॑लिङ्गाय॒ नमः॑ ।
शर्वा॒य नमः॑ ।
शर्व॑लिङ्गाय॒ नमः॑ ।
शिवा॒य नमः॑ ।
शिव॑लिङ्गाय॒ नमः॑ ।

radiosai

ज्वलाय नमः।

ज्वललिङ्गाय नमः।

आत्माय नमः।

आत्मलिङ्गाय नमः।

परमाय नमः।

परमलिङ्गाय नमः।

एतत्सोमस्य सूर्यस्य सर्वलिङ्गं स्थापयति पाणिमन्त्रं पवित्रम् ॥ ३४ ॥ ॥ १६ ॥

[[10-17-1]]

सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नमः।

भवेभवे नातिभवे भवस्व माम्।

भवोद्भवाय नमः ॥ ३५ ॥ ॥ १७ ॥

[[10-18-1]]

वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमश्चेष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय नमः कलविकरणाय नमो
बलविकरणाय नमो बलाय नमो बलप्रमथनाय नमस्सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः ॥
३६ ॥ ॥ १८ ॥

[[10-19-1]]

अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः।

सर्वेभ्यस्सर्व शर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः ॥ ३७ ॥ ॥ १९ ॥

[[10-20-1]]

तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि।

तन्नो रुद्रः प्रचोदयात् ॥ ३८ ॥ ॥ २० ॥

[[10-21-1]]

ईशानस्सर्वविद्यानामीश्वरस्सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मे अस्तु
सदाशिवोम् ॥ ३९ ॥ ॥ २१ ॥

[[10-22-1]]

नमो हिरण्यबाहवे हिरण्यवर्णाय हिरण्यरूपाय हिरण्यपतयेऽम्बिकापतये उमापतये पशुपतये

नमो नमः ॥ ४० ॥ ॥ २२ ॥

[[10-23-1]]

ऋतं सत्यं परं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गलम्।

उर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमो नमः ॥ ४१ ॥ ॥ २३ ॥

[[10-24-1]]

सर्वो वै रुद्रस्तस्मै रुद्राय नमो अस्तु।

पुरुषो वै रुद्रस्सन्महो नमोनमः।

विश्वं भूतं भुवनं चित्रं बहुधा जातं जायमानं च यत्।

सर्वो ह्येष रुद्रस्तस्मै रुद्राय नमो अस्तु ॥ ४२ ॥ ॥ २४ ॥

[[10-25-1]]

कद्रुद्राय प्रचेतसे मीढुष्टमाय तव्यसे।

वोचेम शंतमं हृदे।

सर्वो ह्येष रुद्रस्तस्मै रुद्राय नमो अस्तु ॥ ४३ ॥ ॥ २५ ॥

[[10-26-1]]

यस्य वैकङ्कत्यग्निहोत्रहवणी भवति प्रत्येवास्याहुतयस्तिष्ठन्त्यथो प्रतिष्ठित्यै ॥ ४४ ॥ ॥ २६ ॥

[[10-27-1]]

कृणुष्व पाज इति पञ्च ॥ ४५ ॥ ॥ २७ ॥

[[10-28-1]]

अदितिर्देवा गन्धर्वा मनुष्याः पितरोऽसुरास्तेषां सर्वभूतानां माता मेदिनी महता मही सावित्री

गायत्री जगत्युर्वी पृथ्वी बहुला विश्वा भूता कतमा काया सा सत्येत्यमृतेति वसिष्ठः ॥ ४६ ॥ ॥

२८ ॥

[[10-29-1]]

आपो वा इदं सर्वं विश्वा भूतान्यापः प्राणा वा आपः पशव आपोऽन्नमापोऽमृतमापः सम्राडापो

विराडापः स्वराडापश्छन्दास्यापो ज्योतीष्यापो यजूष्यापः सत्यमापः सर्वा देवता आपो

भूर्भुवः सुवराप ओम् ॥ ४७ ॥ ॥ २९ ॥

[[10-30-1]]

आपः पुनन्तु पृथिवीं पृथिवी पूता पुनातु माम्।
पुनन्तु ब्रह्मणस्पतिर्ब्रह्म पूता पुनातु माम्॥
यदुच्छिष्टमभोज्यं यद्वा दुश्चरितं मम।
सर्वं पुनन्तु मामापोऽसतां च प्रतिग्रहं स्वाहा ॥ ४८ ॥ ॥ ३० ॥

[[10-31-1]]

अग्निश्च मा मन्युश्च मन्युपतयश्च मन्युकृतेभ्यः।
पापेभ्यो रक्षन्ताम्।
यदह्ना पापमकार्षम्।
मनसा वाचा हस्ताभ्याम्।
पद्भ्यामुदरेण शिश्ना।
अहस्तदवलुम्पतु।
यत्किञ्च दुरितं मयि।
इदमहं माममृतयोनौ।
सत्ये ज्योतिषि जुहोमि स्वाहा ॥ ४९ ॥ ॥ ३१ ॥

[[10-32-1]]

सूर्यश्च मा मन्युश्च मन्युपतयश्च मन्युकृतेभ्यः।
पापेभ्यो रक्षन्ताम्।
यद्रात्रिया पापमकार्षम्।
मनसा वाचा हस्ताभ्याम्।
पद्भ्यामुदरेण शिश्ना।
रात्रिस्तदवलुम्पतु।
यत्किञ्च दुरितं मयि।
इदमहं माममृतयोनौ।
सूर्ये ज्योतिषि जुहोमि स्वाहा ॥ ५० ॥ ॥ ३२ ॥

[[10-33-1]]

ओमित्येकाक्षरं ब्रह्म।

अग्निर्देवता ब्रह्म इत्यार्षम्।
गायत्रं छन्दं परमात्मं सरूपम्।
सायुज्यं विनियोगम्॥ ५१ ॥ ॥ ३३ ॥

[[10-34-1]]

आयातु वरदा देवी अक्षरं ब्रह्म सम्मितम्।
गायत्रीं छन्दसां मातेदं ब्रह्म जुषस्व मे।
यदह्नात्कुरुते पापं तदह्नात्प्रतिमुच्यते।
यद्रात्रियात्कुरुते पापं तद्रात्रियात्प्रतिमुच्यते।
सर्ववर्णे महादेवि सन्ध्याविद्ये सरस्वति ॥ ५२ ॥ ॥ ३४ ॥

[[10-35-1]]

ओजोऽसि सहोऽसि बलमसि भ्राजोऽसि देवानां धामनामाऽसि विश्वमसि विश्वायुस्सर्वमसि
सर्वायुरभिभूरो गायत्रीमावाहयामि सवित्रीमावाहयामि सरस्वतीमावाहयामि छन्दर्षीनावाहयामि
श्रियमावाहयामि गायत्रिया गायत्रीच्छन्दो विश्वामित्र ऋषिस्सविता देवताऽग्निर्मुखं ब्रह्मा शिरो
विष्णुर्हृदयं रुद्रश्शिखा पृथिवी योनिः प्राणापानव्यानोदानसमाना सप्राणा श्वेतवर्णा
सांख्यायनसगोत्रा गायत्री चतुर्विंशत्यक्षरा त्रिपदा षटकुक्षिः पञ्चशीर्षोपनयने विनियोगः।

ओं भूः।

ओं भुवः।

ओ३ सुवः।

ओं महः।

ओं जनः।

ओं तपः॥

ओ३ सत्यम्।

ओं तथ्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि।

धियो यो नः प्रचोदयात्।

ओमापो ज्योती रसोऽमृतं ब्रह्म भूर्भुवस्सुवरोम्॥ ५३ ॥ ॥ ३५ ॥

[[10-36-1]]

उत्तमे शिखरे जाते भूम्यां पर्वतमूर्धनि।
ब्राह्मणैर्भ्योऽभ्यनुज्ञाता गच्छ देवि यथासुखम्।

स्तुतो मया वरदा वेदमाता प्रचोदयन्ती पवनै द्विजाता।

आयुः पृथिव्यां द्रविणं ब्रह्मवर्चसं मह्यं दत्त्वा प्रजातुं ब्रह्मलोकम्॥ ५४॥ ॥ ३६॥

[[10-37-1]]

घृणिस्सूर्य आदित्यो न प्रभा वात्यक्षरम्।

मधु क्षरन्ति तद्रसम्।

सत्यं वै तद्रसमापो ज्योती रसोऽमृतं ब्रह्म भूर्भुवस्सुवरोम्॥ ५५॥ ॥ ३७॥

[[10-38-1]]

ब्रह्मेतु माम्।

मधुमेतु माम्।

ब्रह्मेव मधुमेतु माम्।

यास्तै सोम प्रजा वथ्सोऽभि सो अहम्।

दुष्प्वप्रहन्दुरुष्वह।

यास्तै सोम प्राणाऽस्ताञ्जुहोमि।

त्रिसुपर्णमयाचितं ब्राह्मणाय दद्यात्।

ब्रह्महत्यां वा एते घ्नन्ति।

ये ब्राह्मणास्त्रिसुपर्णं पठन्ति।

ते सोमं प्राप्नुवन्ति।

आसहस्रात्पङ्क्तिं पुनन्ति।

ओम्॥ ५६॥ ॥ ३८॥

[[10-39-1]]

ब्रह्म मेधया।

मधु मेधया।

ब्रह्मेव मधु मेधया।

अद्या नो देव सवितः प्रजावत्सावीस्सौभगम्।

परा दुष्प्वप्रियः सुव।

विश्वानि देव सवितर्दुरितानि परासुव।

यद्भद्रं तन्म आसुव।

मधु वाता ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः।

मा॒ध्वीर्न॑स्सन्त्वोष॒धीः ।
मधु॑ न॒क्तमु॑तोष॒सि मधु॑म॒त्पार्थि॑वꣳ रजः ।
मधु॑ द्यौर॑स्तु नः पि॒ता ।
मधु॑ मा॒न्नो वन॑स्पति॒र्मधु॑माꣳ अस्तु सूर्यः ।
मा॒ध्वीर्गा॒वो भव॑न्तु नः ।
य इ॒मं त्रि॑सुप॒र्णम॑याचितं ब्राह्म॒णाय॑ दद्यात् ।
भ्रू॒णह॑त्यां वा ए॒ते घ्न॑न्ति ।
ये ब्रा॑ह्म॒णास्त्रि॑सुप॒र्णं प॑ठन्ति ।
ते सोमं॑ प्राप्नु॑वन्ति ।
आ॒स॒ह॒स्रात्प॑ङ्क्तिं पुन॑न्ति ।
ओम् ॥ ५७ ॥ ॥ ३९ ॥

[[10-40-1]]

ब्र॒ह्म मे॒धवा॑ ।
मधु॑ मे॒धवा॑ ।
ब्र॒ह्ममे॒व मधु॑ मे॒धवा॑ ।
ब्र॒ह्मा दे॒वाना॑ प॒दवीः॑ क॒वीना॑मृषि॒र्विप्रा॑णां म॒हिषो॑ मृ॒गाणा॑म् ।
श्ये॒नो गृ॒द्धाणाꣳ स्व॑धि॒तिर्व॑ना॒नाꣳ सोमः॑ प॒वित्र॑म॒त्येति॑ रेभ॒न्न ।
हꣳस॒शुचि॑ष॒द्वसु॑र॒न्तरि॑क्ष॒सद्धो॑ता वेदि॒षद॑ति॒थिर्दु॑रो॒णस॑त् ।
नृ॒षद्व॑र॒सदृ॑त॒सद्यो॑म॒सद॑ब्जा गो॒जा ऋ॑त॒जा अ॑द्रि॒जा ऋ॑तं बृ॒हत् ।
ऋ॒चे त्वा॑ रु॒चे त्वा॑ स॒मित्स्त्र॑वन्ति स॒रितो॑ न धेनाः ।
अ॒न्तर्हृ॒दा मन॑सा पू॒यमा॑नाः ।
घृ॒तस्य॑ धा॒रा अ॒भिचा॑कशीमि ।
हि॒रण्य॑यो वे॒तसो॑ म॒द्ध्य आ॑साम् ।
तस्मि॑न्त्सुप॒र्णो म॑धु॒कृत्कु॑ला॒यी भ॑ज॒न्नास्ते॑ मधु॑ दे॒वता॑भ्यः ।
तस्या॑स॒ते हर॑य॒स्सप्त॑ ती॒रै स्व॑धां दुहा॑ना अ॒मृत॑स्य धा॒रा॑म् ।
य इ॒दं त्रि॑सुप॒र्णम॑याचितं ब्राह्म॒णाय॑ दद्यात् ।
वी॒रह॑त्यां वा ए॒ते घ्न॑न्ति ।
ये ब्रा॑ह्म॒णास्त्रि॑सुप॒र्णं प॑ठन्ति ।
ते सोमं॑ प्राप्नु॑वन्ति ।

आसहस्रात्पङ्क्तिं पुनन्ति।

ओम् ॥ ५८ ॥ ॥ ४० ॥

[[10-41-1]]

मेधा देवी जुषमाणा न आगाद्विश्वाची भद्रा सुमनस्यमाना।

त्वया जुष्टा नुदमाणा दुरुक्ता न्वृहद्वदेम विदथे सुवीराः।

त्वया जुष्ट ऋषिर्भवति देवि त्वया ब्रह्मा गतश्रीरुत त्वया।

त्वया जुष्टश्चित्रं विन्दते वसु सा नो जुषस्व द्रविणो न मेधे ॥ ५९ ॥ ॥ ४१ ॥

[[10-42-1]]

मेधां म इन्द्रो ददातु मेधां देवी सरस्वती।

मेधां मे अश्विनावुभावाधत्तां पुष्करस्रजा।

अप्सरसु च या मेधा गन्धर्वेषु च यन्मनः।

दैवीं मेधा सरस्वती स मां मेधा सुरभिर्जुषतां स्वाहा ॥ ६० ॥ ॥ ४२ ॥

[[10-43-1]]

आ मां मेधा सुरभिर्विश्वरूपा हिरण्यवर्णा जगती जगम्या।

ऊर्जस्वती पर्यसा पिन्वमाना सा मां मेधा सुप्रतीका जुषन्ताम् ॥ ६१ ॥ ॥ ४३ ॥

[[10-44-1]]

मयि मेधां मयि प्रजां मय्यग्निस्तेजो दधातु मयि मेधां मयि प्रजां मयीन्द्र इन्द्रियं दधातु मयि मेधां

मयि प्रजां मयि सूर्यो भ्राजो दधातु ॥ ६२ ॥ ॥ ४४ ॥

[[10-45-1]]

अपैतु मृत्युरमृतं न आगन्वैवस्वतो नो अभयं कृणोतु।

पूर्णं वनस्पतेरिवाभि नश्शीयतां रयिस्सचतां नश्शचीपतिः ॥ ६३ ॥ ॥ ४५ ॥

[[10-46-1]]

परं मृत्यो अनु परेहि पन्थां यस्ते स्व इतरो देवयानात्।

चक्षुष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि मा नः प्रजां रीरिषो मोत वीरान् ॥ ६४ ॥ ॥ ४६ ॥

[[10-47-1]]

वातं प्राणं मनसाऽन्वारभामहे प्रजापतिं यो भुवनस्य गोपाः।
स नो मृत्योस्त्रायतां पात्वहंसो ज्योग्जीवा जरामशीमहि ॥ ६५ ॥ ॥ ४७ ॥

[[10-48-1]]

अमुत्रभूयादध यद्यमस्य बृहस्पते अभिशस्तेरमुञ्चः।
प्रत्यौहतामश्विना मृत्युमस्मद्देवानामग्ने भिषजा शचीभिः ॥ ६६ ॥ ॥ ४८ ॥

[[10-49-1]]

हरिं हरन्तमनुयन्ति देवा विश्वस्येशानं वृषभं मतीनाम्।
ब्रह्म सरूपमनु मेदमागादयनं मा विवधीर्विक्रमस्व ॥ ६७ ॥ ॥ ४९ ॥

[[10-50-1]]

शल्लैरग्निमिन्धान उभौ लोकौ सनेमहम्।
उभयौलोकयोर्ऋध्वाऽति मृत्युं तराम्यहम् ॥ ६८ ॥ ॥ ५० ॥

[[10-51-1]]

मा छिदो मृत्यो मा वधीर्मा मे बलं विवृहो मा प्रमौषीः।
प्रजां मा मे रीरिष आयुरुग्र नृचक्षसं त्वा हविषा विधेम ॥ ६९ ॥ ॥ ५१ ॥

[[10-52-1]]

मा नो महान्तमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षन्तमुत मा न उक्षितम्।
मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नस्तनुवो रुद्र रीरिषः ॥ ७० ॥ ॥ ५२ ॥

[[10-53-1]]

मा नस्तोके तनये मा न आयुषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः।
वीरान्मा नो रुद्र भामितो वधीर्हविष्मन्तो नमसा विधेम ते ॥ ७१ ॥ ॥ ५३ ॥

[[10-54-1]]

प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा जातानि परि ता बभूव।
यत्कामस्ते जुहुमस्तन्नो अस्तु वयं स्याम पतयो रयीणाम् ॥ ७२ ॥ ॥ ५४ ॥

[[10-55-1]]

स्वस्ति॒दा वि॒शस्पति॑र्वृ॒त्रहा वि॒मृधौ व॒शी।

वृ॒षेन्द्रः पु॒र ए॒तु न॒स्वस्ति॒दा अ॒भय॑करः ॥ ७३ ॥ ॥ ५५ ॥

[[10-56-1]]

त्र्य॒म्बकं यजाम॑हे सु॒गन्धिं पु॒ष्टिव॑र्धनम्।

उ॒र्वारु॑कमि॒व ब॒न्धना॑न्मृ॒त्योर्मु॑क्षी॒य मामृ॑तात् ॥ ७४ ॥ ॥ ५६ ॥

[[10-57-1]]

ये ते॑ स॒हस्र॑म॒युतं पा॒शा मृ॒त्यो म॒र्त्याय॑ ह॒न्त॒वे।

ता॒न्य॒ज्ञस्य॑ मा॒यया॑ सर्वा॒नव॑यजामहे ॥ ७५ ॥ ॥ ५७ ॥

[[10-58-1]]

मृ॒त्यवे॒ स्वाहा॑ मृ॒त्यवे॒ स्वाहा॑ ॥ ७६ ॥ ॥ ५८ ॥

[[10-59-1]]

दे॒वकृ॑त॒स्यै॒नसोऽव॑य॒जन॑मसि॒ स्वाहा॑।

म॒नुष्य॑कृ॒तस्यै॒नसोऽव॑य॒जन॑मसि॒ स्वाहा॑।

पि॒तृकृ॑त॒स्यै॒नसोऽव॑य॒जन॑मसि॒ स्वाहा॑।

आ॒त्मकृ॑त॒स्यै॒नसोऽव॑य॒जन॑मसि॒ स्वाहा॑।

अ॒न्यकृ॑त॒स्यै॒नसोऽव॑य॒जन॑मसि॒ स्वाहा॑।

अ॒स्मत्कृ॑त॒स्यै॒नसोऽव॑य॒जन॑मसि॒ स्वाहा॑।

यद्दि॒वा च॒ नक्तं॑ चै॒नश्च॑कृ॒म तस्या॑व॒य॒जन॑मसि॒ स्वाहा॑।

यथ॑स्व॒प॒न्तश्च॒ जाग्र॑त॒श्चै॒नश्च॑कृ॒म तस्या॑व॒य॒जन॑मसि॒ स्वाहा॑।

यथ॑सुषु॒प्तश्च॒ जाग्र॑त॒श्चै॒नश्च॑कृ॒म तस्या॑व॒य॒जन॑मसि॒ स्वाहा॑।

यद्वि॒द्वाँस॑श्चा॒वि॒द्वाँस॑श्चै॒नश्च॑कृ॒म तस्या॑व॒य॒जन॑मसि॒ स्वाहा॑।

ए॒नस॑ ए॒नसोऽव॑य॒जन॑मसि॒ स्वाहा॑ ॥ ७७ ॥ ॥ ५९ ॥

[[10-60-1]]

यद्वौ दे॒वाश्च॑कृ॒म जि॒ह्वा गुरु॑ म॒नसो॑ वा प्र॒युती॑ दे॒वहे॑डनम्।

अ॒रा वा॒यो नौ॑ अ॒भि दु॑च्छु॒नाय॑ते तस्मि॒न्तदे॒नौ व॑स॒वो नि॒धैत॑न् स्वाहा॑ ॥ ७८ ॥ ॥ ६० ॥

[[10-61-1]]

कामोऽकार्षीन्नमो नमः।

कामोऽकार्षीत्कामः करोति नाहं करोमि कामः कर्ता नाहं कर्ता कामः कारयिता नाहं कारयिता एष ते काम कामाय स्वाहा ॥ ७९ ॥ ॥ ६१ ॥

[[10-62-1]]

मन्युरकार्षीन्नमो नमः।

मन्युरकार्षीन्मन्युः करोति नाहं करोमि मन्युः कर्ता नाहं कर्ता मन्युः कारयिता नाहं कारयिता एष ते मन्यो मन्यवे स्वाहा ॥ ८० ॥ ॥ ६२ ॥

[[10-63-1]]

तिलाञ्जुहोमि सरसाः सपिष्टान्गान्धार मम चित्ते रमन्तु स्वाहा ॥

गावो हिरण्यं धनमन्नपानः सर्वेषाः श्रियै स्वाहा ॥

श्रियं च लक्ष्मीं च पुष्टिं च कीर्तिं चाऽऽनृण्यताम्।

ब्रह्मण्यं बहुपुत्रताम्।

श्रद्धामेधे प्रजास्संददातु स्वाहा ॥ ८१ ॥ ॥ ६३ ॥

[[10-64-1]]

तिलाः कृष्णास्तिलाश्चेतास्तिलास्सौम्या वंशानुगाः।

तिलाः पुनन्तु मे पापं यत्किञ्चिद्दुरितं मयि स्वाहा ॥

चोरस्यान्नं नवश्राद्धं ब्रह्महा गुरुतल्पगः।

गोस्तेयः सुरापानं भ्रूणहत्या तिला शान्तिः शमयन्तु स्वाहा ॥

श्रीश्च लक्ष्मीश्च पुष्टीश्च कीर्तिं चाऽऽनृण्यताम्।

ब्रह्मण्यं बहुपुत्रताम्।

श्रद्धामेधे प्रज्ञा तु जातवेदस्संददातु स्वाहा ॥ ८२ ॥ ॥ ६४ ॥

[[10-65-1]]

प्राणापानव्यानोदानसमाना मे शुध्यन्तां ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासः स्वाहा॥

वाङ्मनश्चक्षुश्श्रोत्रजिह्वाघ्राणरेतो बुद्ध्याकूतिस्संकल्पा मे शुध्यन्तां ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा

भूयासः स्वाहा॥

त्वक्कर्ममांसरुधिरमेदोमज्जास्त्रायवोऽस्थीनि मे शुध्यन्तां ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासः स्वाहा॥

शिरःपाणिपादपार्श्वपृष्ठोरूदरजङ्घशिश्नोपस्थपायवो मे शुध्यन्तां ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासुः स्वाहा।

उत्तिष्ठ पुरुष हरित पिङ्गल लोहिताक्षि देहि देहि ददापयिता मे शुध्यन्तां ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासुः स्वाहा ॥ ८३ ॥ ॥ ६५ ॥

[[10-66-1]]

पृथिव्यप्तेजो वायुराकाशा मे शुध्यन्तां ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासुः स्वाहा।

शब्दस्पर्शरूपरसगन्धा मे शुध्यन्तां ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासुः स्वाहा।

मनोवाक्कायकर्माणि मे शुध्यन्तां ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासुः स्वाहा।

अव्यक्तभावैरहंकारैर्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासुः स्वाहा।

आत्मा मे शुध्यन्तां ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासुः स्वाहा।

अन्तरात्मा मे शुध्यन्तां ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासुः स्वाहा।

परमात्मा मे शुध्यन्तां ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासुः स्वाहा।

क्षुधे स्वाहा।

क्षुत्पिपासाय स्वाहा।

विविद्व्यै स्वाहा।

ऋग्विधानाय स्वाहा।

कषौत्काय स्वाहा।

क्षुत्पिपासामलं ज्येष्ठामलक्ष्मीर्नाशयाम्यहम्।

अभूतिमसमृद्धिं च सर्वान्निर्णुद मे पाप्मानं स्वाहा।

अन्नमयप्राणमयमनोमयविज्ञानमयमानन्दमयमात्मा मे

शुध्यन्तां ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासुः स्वाहा ॥ ८४ ॥ ॥ ६६ ॥

[[10-67-1]]

अग्नये स्वाहा।

विश्वेभ्यो देवेभ्यस्स्वाहा।

ध्रुवाय भूमाय स्वाहा।

ध्रुवक्षितये स्वाहा।

अच्युतक्षितये स्वाहा।

अग्नये स्विष्टकृते स्वाहा।

धर्माय॑ स्वाहा॑।
अधर्माय॑ स्वाहा॑।
अ॒द्भ्यस्स्वाहा॑।
ओ॒षधि॒वन॒स्पति॒भ्यः॒ स्वाहा॑ ॥ ८५ ॥

[[10-67-2]]

रक्षो॑दे॒वज॒नेभ्य॑स्स्वाहा॑।
गृह्णा॑भ्यस्स्वाहा॑।
अ॒वसा॒नैभ्य॑स्स्वाहा॑।
अ॒वसा॒नप॒तिभ्य॑स्स्वाहा॑।
सर्व॑भूतेभ्यस्स्वाहा॑।
कामा॑य स्वाहा॑।
अ॒न्तरि॑क्षाय स्वाहा॑।
यदे॒जति॑ जग॑ति यच्च॑ चेष्ट॑ति नाम्नो॑ भा॒गोऽयं॑ नाम्ने॒ स्वाहा॑।
पृथि॒व्यै स्वाहा॑।
अ॒न्तरि॑क्षाय स्वाहा॑ ॥ ८६ ॥

[[10-67-3]]

दि॒वे स्वाहा॑।
सू॒र्याय॑ स्वाहा॑।
च॒न्द्रम॑से स्वाहा॑।
नक्ष॑त्रेभ्यस्स्वाहा॑।
इन्द्रा॑य स्वाहा॑।
बृह॑स्पतये स्वाहा॑।
प्र॒जाप॑तये स्वाहा॑।
ब्रह्म॑णे स्वाहा॑।
स्व॒धा पि॒तृभ्य॑स्स्वाहा॑।
नमो॑ रु॒द्राय॑ पशु॒पत॑ये स्वाहा॑ ॥ ८७ ॥

[[10-67-4]]

दे॒वेभ्य॑स्स्वाहा॑।

पितृभ्यस्स्वधाऽस्तु।

भूतेभ्यो नमः।

मनुष्येभ्यो हन्ता।

प्रजापतये स्वाहा।

परमेष्ठिने स्वाहा।

यथा कूपश्शतधारस्सहस्रधारो अक्षितः।

एवा मे अस्तु धान्यं सहस्रधारमक्षितम्।

धनधान्यै स्वाहा।

ये भूताः प्रचरन्ति दिवानक्तं बलिमिच्छन्तो वितुदस्य प्रेष्याः।

तेभ्यो बलिं पुष्टिकामो हरामि मयि पुष्टिं पुष्टिपतिर्दधातु स्वाहा ॥ ८८ ॥

ओषधिवनस्पतिभ्यस्स्वाहाऽन्तरिक्षाय स्वाहा नमो रुद्राय पशुपतये स्वाहा वितुदस्य प्रेष्या एकं च ॥ ६७ ॥

[[10-68-1]]

ओं तद्ब्रह्म।

ओं तद्वायुः।

ओं तदात्मा।

ओं तत्सत्यम्।

ओं तत्सर्वम्।

ओं तत्पुरोर्नमः।

अन्तश्चरति भूतेषु गुहायां विश्वमूर्तिषु।

त्वं यज्ञस्त्वं वषट्कारस्त्वमिन्द्रस्त्वं रुद्रस्त्वं विष्णुस्त्वं ब्रह्म त्वं प्रजापतिः।

त्वं तदाप आपो ज्योती रसोऽमृतं ब्रह्म भूर्भुवस्सुवरोम् ॥ ८९ ॥ ॥ ६८ ॥

[[10-69-1]]

श्रद्धायां प्राणे निविष्टोऽमृतं जुहोमि।

श्रद्धायामपाने निविष्टोऽमृतं जुहोमि।

श्रद्धायां व्याने निविष्टोऽमृतं जुहोमि।

श्रद्धायामुदाने निविष्टोऽमृतं जुहोमि।

श्रद्धायां समाने निविष्टोऽमृतं जुहोमि।

ब्रह्मणि म आत्माऽमृतत्वाय।
अमृतोपस्तरणमसि।
श्रद्धायां प्राणे निविष्टोऽमृतं जुहोमि।
शिवो मा विशाप्रदाहाय।
प्राणाय स्वाहा।
श्रद्धायांमपाने निविष्टोऽमृतं जुहोमि।
शिवो मा विशाप्रदाहाय।
अपानाय स्वाहा।
श्रद्धायां व्याने निविष्टोऽमृतं जुहोमि।
शिवो मा विशाप्रदाहाय।
व्यानाय स्वाहा।
श्रद्धायांमुदाने निविष्टोऽमृतं जुहोमि।
शिवो मा विशाप्रदाहाय।
उदानाय स्वाहा।
श्रद्धायां समाने निविष्टोऽमृतं जुहोमि।
शिवो मा विशाप्रदाहाय।
समानाय स्वाहा।
ब्रह्मणि म आत्माऽमृतत्वाय।
अमृतापिधानमसि ॥ ९० ॥ ॥ ६९ ॥

[[10-70-1]]

श्रद्धायां प्राणे निविश्यामृतं हुतम्।
प्राणमन्त्रेनाप्यायस्व।
श्रद्धायांमपाने निविश्यामृतं हुतम्।
अपानमन्त्रेनाप्यायस्व।
श्रद्धायां व्याने निविश्यामृतं हुतम्।
व्यानमन्त्रेनाप्यायस्व।
श्रद्धायांमुदाने निविश्यामृतं हुतम्।
उदानमन्त्रेनाप्यायस्व।
श्रद्धायां समाने निविश्यामृतं हुतम्।

स॒मा॒न॒म॒न्ने॒ना॒प्या॒य॒स्व ॥ ९१ ॥ ॥ ७० ॥

[[10-71-1]]

अ॒ङ्गु॒ष्ठ॒मा॒त्रः पुरु॒षोऽङ्गु॒ष्ठं च॑ स॒मा॒श्रि॒तः ।

ई॒श॒स्सर्व॑स्य जगतः प्र॒भुः प्री॑णाति वि॒श्व॒भुक् ॥ ९२ ॥ ॥ ७१ ॥

[[10-72-1]]

वा॒ङ्म॒ आ॒स॒न्न ।

न॒सोः प्रा॒णः ।

अ॒क्ष्योश्चक्षुः॑ ।

कर्ण॑योश्श्रोत्र॑म् ।

बा॒हु॒वोर्बल॑म् ।

ऊ॒रु॒वोरो॑जः ।

अरि॑ष्टा वि॒श्वान्य॑ङ्गानि त॒नूः ।

त॒नु॒वा॒ मे स॒ह नम॑स्ते अस्तु मा मां हि॒ंसीः ॥ ९३ ॥ ॥ ७२ ॥

[[10-73-1]]

वय॑स्सुप॒र्णा उप॑सेदुरिन्द्रं प्रि॒यमै॑धा ऋष॑यो नाध॒मानाः ।

अप॑ ध्वा॒न्तमूर्णु॑हि पू॒र्द्धि चक्षु॑र्मुमु॒ग्ध्य॑स्मान्निधये॑ऽव ब॒द्धान् ॥ ९४ ॥ ॥ ७३ ॥

[[10-74-1]]

प्रा॒णानां॑ ग्रन्थि॒रसि॑ रु॒द्रो मां वि॒शान्त॑कः ।

ते॒ना॒न्नेना॑प्या॒य॒स्व ॥ ९५ ॥ ॥ ७४ ॥

[[10-75-1]]

नमो॑ रु॒द्राय॑ वि॒ष्णवे॑ मृत्यु॑र्मे पा॒हि ॥ ९६ ॥ ॥ ७५ ॥

[[10-76-1]]

त्वम॑ग्ने द्युभि॒स्त्वमा॑शुशु॒क्षणि॑स्त्वम॒द्भ्यस्त्वम॑श्म॒नस्प॑रि ।

त्वं वनै॑भ्य॒स्त्वमोष॑धीभ्य॒स्त्वं नृ॒णां नृ॑पते जायसे शुचिः ॥ ९७ ॥ ॥ ७६ ॥

[[10-77-1]]

शिवेन मे सन्तिष्ठस्व स्योनेन मे सन्तिष्ठस्व सुभूतेन मे सन्तिष्ठस्व ब्रह्मवर्चसेन मे सन्तिष्ठस्व
यज्ञस्यर्द्धिमनु सन्तिष्ठस्वोप ते यज्ञ नम उप ते नम उप ते नमः ॥ ९८ ॥ ॥ ७७ ॥

[[10-78-1]]

सत्यं परं परं सत्यं सत्येन न सुवर्गाल्लोकाच्चवन्ते कदाचन सताः हि सत्यं तस्मात्सत्ये रमन्ते
तप इति तपो नानशनात्परं यद्धि परं तपस्तदुर्ध्वं तदुराधर्षं तस्मात्तपसि रमन्ते दम इति नियतं
ब्रह्मचारिणस्तस्माद्दमे रमन्ते शम इत्यरण्ये मुनयस्तमाच्छमे रमन्ते दानमिति सर्वाणि भूतानि
प्रशंसन्ति दानान्नातिदुश्चरं तस्माद्दाने रमन्ते धर्म इति धर्मेण सर्वमिदं परिगृहीतं धर्मान्नातिदुष्करं
तस्माद्धर्मे रमन्ते प्रजन इति भूयास्तस्माद्भूयिष्ठाः प्रजायन्ते तस्माद्भूयिष्ठाः प्रजनने रमन्तेऽग्नय
इत्याह तस्मादग्नय आधातव्याः अग्निहोत्रमित्याह तस्मादग्निहोत्रे रमन्ते यज्ञ इति यज्ञो हि
देवास्तस्माद्यज्ञे रमन्ते मानसमिति विद्वास्तस्माद्विद्वांस एव मानसे रमन्ते न्यास इति ब्रह्मा
ब्रह्मा हि परः परौ हि ब्रह्मा तानि वा एतान्यवराणि परांसि न्यास एवात्यरेचयद्य एवं
वेदैत्युपनिषत् ॥ ९९ ॥ ॥ ७८ ॥

[[10-79-1]]

प्राजापत्यो हारुणिस्सुपर्णेयः प्राजापतिं पितरमुपससार किं भगवन्तः परमं वदन्तीति तस्मै प्रोवाच
सत्येन वायुरावाति सत्येनादित्यो रौचते दिवि सत्यं वाचः प्रतिष्ठा सत्ये सर्वं प्रतिष्ठितं तस्मात्सत्यं
परमं वदन्ति तपसा देवा देवतामग्र आयन्तपसर्षयस्सुवरन्वविन्दन्तपसा
सपत्नान्प्रणुदामारातीस्तपसि सर्वं प्रतिष्ठितं तस्मात्तपः परमं वदन्ति दमेन दान्ताः
किल्बिषमवधून्वन्ति दमेन ब्रह्मचारिणस्सुवरगच्छन्दमौ भूतानां दुराधर्षं दमे सर्वं प्रतिष्ठितं
तस्माद्दमः परमं वदन्ति शमेन शान्ताश्शिवमाचरन्ति शमेन नाकं मुनयोऽन्वविन्दञ्छमौ
भूतानां दुराधर्षञ्छमे सर्वं प्रतिष्ठितं तस्माच्छमः परमं वदन्ति दानं यज्ञानां वरूथं दक्षिणा लोके
दातारः सर्वभूतान्युपजीवन्ति दानेनारातीरपानुदन्त दानेन द्विषन्तो मित्रा भवन्ति दाने सर्वं
प्रतिष्ठितं तस्माद्दानं परमं वदन्ति धर्मो विश्वस्य जगतः प्रतिष्ठा लोके धर्मिष्ठं प्रजा उपसर्पन्ति धर्मेण
पापमपनुदति धर्मे सर्वं प्रतिष्ठितं तस्माद्धर्मं परमं वदन्ति प्रजननं वै प्रतिष्ठा लोके साधु
प्रजायास्तन्तुं तन्वानः पितृणामनृणो भवति तदेव तस्या अनृणं तस्मात्प्रजननं परमं वदन्त्यग्नयो
वै त्रयीं विद्या देवयानः पन्थां गार्हपत्य ऋक्पृथिवी रथन्तरमन्वाहार्यपचनं यजुरन्तरिक्षं
वामदेव्यमाहवनीयस्सामं सुवर्गो लोको बृहत्तस्मादग्नीन्परमं वदन्त्यग्निहोत्रं सायं प्रातर्गृहाणां
निष्कृतिस्स्विष्टं सुहुतं यज्ञक्रतूनां प्रायणं सुवर्गस्य लोकस्य ज्योतिस्तस्मादग्निहोत्रं परमं वदन्ति
यज्ञ इति यज्ञेन हि देवा दिवं गता यज्ञेनासुरानपानुदन्त यज्ञेन द्विषन्तो मित्रा भवन्ति यज्ञे सर्वं

प्रतिष्ठितं तस्माद्यज्ञं परमं वदन्ति मानसं वै प्राजापत्यं पवित्रं मानसेन मनसा साधु पश्यति मानसा ऋषयः प्रजा असृजन्त मानसे सर्वं प्रतिष्ठितं तस्मान्मानसं परमं वदन्ति न्यास इत्याहुर्मनीषिणो ब्रह्माणं ब्रह्मा विश्वः कतमस्स्वयंभुः प्रजापतिस्संवत्सर इति संवत्सरौऽसावादित्यो य एष आदित्ये पुरुषस्स परमेष्ठी ब्रह्मात्मा याभिरादित्यस्तपति रश्मिभिस्ताभिः पर्जन्यो वर्षति पर्जन्येनौषधिवनस्पतयः प्रजायन्त ओषधिवनस्पतिभिरन्नं भवत्यन्नेन प्राणाः प्राणैर्बलं बलेन तपस्तपसा श्रद्धा श्रद्धया मेधा मेधया मनीषा मनीषया मनो मनसा शान्तिश्शान्त्या चित्तं चित्तेन स्मृतिः स्मृत्या स्मारः स्मारेण विज्ञानं विज्ञानेनात्मानं वेदयति तस्मादन्नं ददन्त्सर्वाण्येतानि ददात्यन्नात्प्राणा भवन्ति भूतानां प्राणैर्मनो मनसश्च विज्ञानं विज्ञानादानन्दो ब्रह्म योनिस्स वा एष पुरुषः पञ्चधा पञ्चात्मा येन सर्वमिदं प्रोतं पृथिवी चान्तरिक्षं च द्यौश्च दिशश्चावान्तरदिशाश्च स वै सर्वमिदं जगत्स स भूतः स भव्यं जिज्ञासकृत् ऋतजा रयिष्ठाश्श्रद्धा सत्यो महस्वान्तपसोवरिष्ठाद्ज्ञात्वा तमेवं मनसा हृदा च भूयो न मृत्युमुपयाहि विद्वान्तस्मान्न्यासमेषां तपसामतिरिक्तमाहुः वसुरण्वो विभूरसि प्राणे त्वमसि संधाता ब्रह्मन्त्वमसि विश्वधृत्तेजोदास्त्वमस्यग्निरसि वर्चोदास्त्वमसि सूर्यस्य द्युम्नोदास्त्वमसि चन्द्रमस उपयामगृहीतोऽसि ब्रह्मणो त्वा महस ओमित्यात्मानं युञ्जीतेतद्वै महोपनिषदं देवानां गुह्यं य एवं वेद ब्रह्मणो महिमानमाप्नोति तस्माद्ब्रह्मणो महिमानमित्युपनिषत् ॥ १०० ॥ ॥ ७९ ॥

[[10-80-1]]

तस्यैवं विदुषो यज्ञस्यात्मा यजमानश्श्रद्धा पत्नी शरीरमिध्ममुरो वेदिर्लोमानि बर्हिर्वेदशिशवा हृदयं यूपः काम आज्यं मन्युः पशुस्तपोऽग्निर्दमश्शमयिता दक्षिणा वाग्धोता प्राण उद्गाता चक्षुरध्वर्युर्मनो ब्रह्मा श्रोत्रमग्नीद्यावद्वियते सा दीक्षा यदश्नाति तद्धविर्यत्पिबति तदस्य सोमपानं यद्रमते तदुपसदो यथसंचरत्युपविशत्युत्तिष्ठते च स प्रवर्ग्यो यन्मुखं तदाहवनीयो या व्याहृतिरहुतिर्यदस्य विज्ञानं तज्जुहोति यथसायं प्रातरत्ति तथ्समिधं यत्प्रातर्मध्यंदिनं सायं च तानि सर्वानि ये अहोरात्रे ते दर्शपूर्णमासौ येऽर्द्धमासाश्च मासाश्च ते चातुर्मास्यानि य ऋतवस्ते पशुबन्धा ये संवत्सराश्च परिवत्सराश्च तेऽहर्गणास्सर्ववेदसं वा एतथ्सत्रं यन्मरणं तदवभृथ एतद्वै जरामर्यमग्निहोत्रं सत्रं य एवं विद्वानुदगयने प्रमीयते देवानामेव महिमानं गत्वाऽऽदित्यस्य सायुज्यं गच्छत्यथ यो दक्षिणे प्रमीयते पितृणामेव महिमानं गत्वा चन्द्रमसः सायुज्यं सलोकतामाप्नोत्येतौ वै सूर्याचन्द्रमसोर्महिमानौ ब्राह्मणो विद्वानभिजयति तस्माद्ब्रह्मणो महिमानमाप्नोति तस्माद्ब्रह्मणो महिमानमित्युपनिषत् ॥ १०१ ॥ ॥ ८० ॥

अम्भस्येकपञ्चाशदुत्तरशतं जातवेदसे चतुर्दश भूरन्नं भूरग्नये भूरग्नये चैकमेकं पाहि पाहि चत्वारि

चत्वारि यश्छन्दसां द्वे नमो ब्रह्मण ऋतं तपो यथा वृक्षस्यैकमेकमणोरणीयाः
 श्रतुस्त्रिंशत्सहस्रशीर्षः षड्विंशतिरादित्यो वा एष आदित्यो वै तेज एकमेकं निधनपतये
 त्रयोविंशतिस्सद्योजातं त्रीणि वामदेवायैकमधोरेभ्यस्तत्पुरुषाय द्वे द्वे ईशानो नमो हिरण्यबाहव
 एकमेकमृतः सत्यं द्वे सर्वो वै चत्वारि कद्रुद्राय त्रीणि यस्य वैकङ्कती कृणुष्व पाजोऽदितिरापो वा
 इदमेकमेकमापः पुनन्तु चत्वार्यग्निश्च सूर्यश्च नव नवोमिति चत्वार्यायातु पञ्चौजोऽसि दशोत्तमे
 चत्वारि घृणिस्त्रीणि ब्रह्ममेतु मां यास्तै ब्रह्महत्यां द्वादश ब्रह्म मेधयाऽद्या न इमं भ्रूणहत्यां ब्रह्म
 मेधवा ब्रह्मा देवानामिदं वीरहत्यामेकान्न विंशतिरेकान्न विंशतिर्मेधा देवी मेधां म इन्द्रश्चत्वारि
 चत्वार्या मां मेधा द्वे मयि मेधामेकमपैतु परं वातं प्राणममुत्रभूयाद्धरिः शल्कैरग्निं मा छिदो मृत्यो
 मा नो महान्तं मा नस्तोके प्रजापते स्वस्तिदा त्र्यम्बकं ये ते सहस्रमयुतं द्वे द्वे मृत्यवे स्वाहैकं
 देवकृतस्यैकादश यद्वो देवाः कामोऽकार्षीन्मन्युरकार्षीद्वे द्वे तिलाञ्जुहोमि गावश्श्रियं प्रजाः पञ्च
 तिलाः कृष्णाश्चोरस्य श्रीः प्रज्ञातु जातवैदस्सप्त प्राणवाक्त्वक्छिर उत्तिष्ठ पञ्च
 पृथिवीशब्दमनोवाग्व्यक्तात्माऽन्तरात्मा परमात्मा मै क्षुधेऽन्नमय पञ्चदशाग्नये
 स्वाहैकचत्वारिंशदोऽन्तर्ब्रह्म नव श्रद्धायां प्राणे निविष्टोऽमृतं जुहोमि चतुर्विंशतिश्श्रद्धायां प्राणे
 निविश्यामृतं हुतन्दशाङ्गुष्ठमात्रः पुरुषो द्वे वाङ्म आसन्नष्टौ वयस्सुपर्णाः प्राणानां ग्रन्थिरसि द्वे द्वे
 नमो रुद्रायैकं त्वमग्ने द्युभिर्द्वे शिवेन मे सन्तिष्ठस्व सत्यं प्राजापत्यस्तस्यैवमेकमेकमशीतिः ॥
 ८० ॥

अम्भस्यपारे स्वस्ति नः पाहि नो अग्न एकयाऽऽदित्यो वा एष ऋतः सत्यमोमित्या मां मेधा मा
 नस्तोके तिलाञ्जुहोमि श्रद्धायां प्राणे निविश्य तस्यैवमेकोत्तरशतम् ॥ १०१ ॥

[[10-0-0]]

सह नाववतु।

सह नौ भुनक्तु।

सह वीर्यं करवावहै।

तेजस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहै।

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥